

5. Ташенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : друкарня «Мадрид», 2021. 168 с.
6. Ткачівська М. Р. Іншомовні вкраплення та їх відтворення в німецькомовних перекладах. Одеський лінгвістичний вісник. 2017. Вип. 9. Том 3. С.117-123.
7. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс] / Cambridge University Press. – URL: <https://dictionary.cambridge.org> (Дата звернення: 24.03.2025).
8. Christie A. Murder in the Orient Express. Harper Paperbacks. 2018. 137 p.

*Григорівська Ірина
Науковий керівник – доц. Гоца Наталя*

ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ ПЕРЕКЛАДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграції зростає потреба в якісному перекладі юридичних текстів, зокрема нормативно-правових актів, міжнародних угод, судових рішень та інших документів, що регулюють правові відносини між державами та правовими системами. Переклад таких текстів є складним завданням, оскільки вимагає не лише глибокого знання мов, а й розуміння специфіки правових систем різних країн.

Однією з головних проблем перекладу європейських юридичних текстів є розбіжності між національними правовими системами. Зокрема, англосаксонська та континентальна системи права мають відмінні підходи до формування юридичних понять і термінів, що створює труднощі у пошуку релевантних еквівалентів при перекладі. Крім того, юридичні тексти часто містять складні синтаксичні конструкції, латинізми та специфічну термінологію, що потребує особливої уваги з боку перекладача.

Глобалізаційні процеси та інтеграція України до європейського правового простору вимагають гармонізації юридичної термінології та вдосконалення методів перекладу. У зв'язку з цим важливим є дослідження основних проблем і викликів, що виникають у процесі перекладу європейських юридичних текстів.

Таким чином, представлена стаття спрямована на аналіз труднощів перекладу юридичних документів у європейському контексті та визначення підходів до їх подолання.

Метою представленого дослідження є виявлення основних проблем і викликів, що виникають у процесі перекладу європейських юридичних текстів, а також аналіз їх впливу на точність і коректність відтворення правової інформації. Дослідження зосереджується на визначенні особливостей юридичних текстів у різних правових системах Європи, аналізі основних лінгвістичних, стилістичних і юридичних труднощів перекладу, оцінці впливу глобалізаційних процесів та євроінтеграції на юридичний переклад, а також пошуку ефективних підходів і стратегій для подолання виявлених проблем. Результати дослідження можуть бути корисними для перекладачів, юристів та фахівців у сфері міжнародного права, оскільки сприятимуть підвищенню якості перекладу юридичних документів та гармонізації правової термінології.

З отриманням Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу (ЄС), у контексті повномасштабної війни, активної міжнародної співпраці у сферах безпеки та гуманітарної політики з європейськими інституціями (ЄС, Радою Європи, ОБСЄ) і державами-членами, утвердження принципів глобального та європейського права, залучення третіх країн до євроінтеграційних процесів за участю України, активізації законотворчої діяльності, розвитку порівняльного правознавства й юридичної лінгвістики, перегляду аксіологічних підходів у правових науках та впровадження європейських стандартів у сфері юридичної освіти, питання юридичного перекладу з європейських мов на українську та діяльність національних перекладачів набули особливої важливості не лише для фахівців у галузі філології, а й для правознавців.

Перелічені об'єктивні та суб'єктивні чинники сприяють зростанню значення перекладознавства, зокрема юридичного перекладу положень європейського права. Робота перекладачів, які здійснюють переклад з англійської мови, стала ще більш актуальною, що спочатку проявилось у зв'язку з підписанням та імплементацією положень Угоди про асоціацію з ЄС (2014 р.), а згодом – із наданням Україні статусу кандидата на членство 24 червня 2022 року. Це дало поштовх новому етапу розвитку «євроінтеграційного» напряму перекладознавства, який охоплює процеси впровадження норм права ЄС у національне законодавство, адаптацію правової системи України до *acquis* ЄС у різних сферах суспільного життя та в окремих галузях вітчизняного права.

В умовах активної європейської інтеграції та глобалізації, які є складовими процесу європеїзації права, особливого значення набувають теоретичні та практичні дослідження, що стосуються юридичного перекладу міжнародних правових актів як джерел національного законодавства.

Юридичний переклад є одним із найскладніших видів перекладу, оскільки передбачає не лише мовну, а й правову компетентність перекладача. Як зазначає Б. Добровольська, переклад офіційних документів Європейського Союзу вимагає «дотримання єдиної термінології, що формується в рамках євролекту – специфічного різновиду мови, яка використовується в європейських правових актах» [1, с. 127]. Це означає, що перекладач має орієнтуватися не лише на буквальне значення термінів, а й на їх функціонування в рамках правових норм ЄС.

Дійсно, труднощі виникають через відмінності між національними правовими системами. Як зазначає Д. Касяненко, «англосаксонське та континентальне право суттєво відрізняються за підходами до формування юридичних понять, що призводить до появи складнощів у пошуку відповідних еквівалентів» [2, с. 61]. У перекладі це вимагає не лише знання термінології, а й розуміння концептуальної різниці між правовими системами. Наприклад, поняття «*case law*» в англійському праві не має прямого еквівалента в континентальній системі, що може призвести до некоректного тлумачення юридичних норм у перекладі.

Одним із ключових викликів перекладу юридичних текстів є точне відтворення змісту без втрати юридичної сили документа. В. Шабуніна підкреслює, що «юридична мова характеризується складною синтаксичною структурою, велику роль відіграють латинізми та архаїчні конструкції, що ускладнює процес перекладу» [3, с. 222]. Це особливо актуально при перекладі договорів та нормативно-правових актів, де кожне слово має юридичну вагу.

Додатковою складністю є необхідність дотримання стилістичних особливостей юридичних текстів. Як зазначають В. Мичковська та Т. Новікова, «юридичний переклад має зберігати офіційно-діловий стиль, уникати двозначності та нечітких формулювань» [4, с. 116]. Це підтверджує важливість використання уніфікованої термінології та стилістичної узгодженості в офіційних перекладах.

Ще одним викликом є питання еквівалентності термінів. О. Савченко вказує, що «через розбіжності в правових системах та відсутність прямих відповідників певних юридичних понять, перекладачам доводиться застосовувати різні стратегії: калькування, транскрипцію або пояснювальний переклад» [5, с. 51].

Глобалізація та євроінтеграційні процеси сприяють уніфікації правової термінології, але водночас створюють нові виклики для перекладачів. Як зазначає І. Біла, «у процесі гармонізації законодавства України з правовими нормами ЄС виникає необхідність адаптації юридичних текстів, що іноді потребує створення нових термінів» [6, с. 38]. Це означає, що перекладачі часто опиняються перед вибором: використовувати вже усталені терміни або впроваджувати нові, що може впливати на розуміння тексту.

Також варто враховувати роль автоматизованих систем перекладу, які все частіше застосовуються для перекладу юридичних текстів. Однак, як зазначає Д. Касяненко, «незважаючи на розвиток технологій, машинний переклад не здатний враховувати всі юридичні та культурні нюанси, що робить його непридатним для офіційних документів» [2, с. 82]. Це підкреслює важливість людського фактора у процесі перекладу юридичних текстів, особливо в контексті європейського права.

«Ще однією важливою ознакою юридичного перекладу є необхідність суворого дотримання єдності термінології та адаптації тексту перекладу до особливостей конкретної правової системи. У результаті, відтворюючи договори, перекладач зіштовхується не лише з лінгвістичними проблемами, але й зі специфікою законодавства певної країни» [7, с. 12]. Н. Гоца, С. Цимбрило, Г. Шайнер даною тезою підкреслюють значущість узгодженості термінології та врахування особливостей національних правових систем, що є ключовими аспектами англо-українського юридичного перекладу.

Таким чином, переклад юридичних текстів у європейському контексті супроводжується низкою викликів, пов'язаних із термінологічними, стилістичними та правовими особливостями. Вплив глобалізаційних процесів та євроінтеграції створює як можливості, так і труднощі, зокрема уніфікацію термінології та адаптацію національного законодавства до європейських норм. Як свідчать дослідження, для якісного юридичного перекладу необхідно не лише

досконало володіти мовою, а й розуміти правову систему країни, на мову якої здійснюється переклад.

У майбутньому перспективним напрямом дослідження може стати розробка уніфікованих стратегій перекладу юридичних документів, що сприятиме покращенню правової комунікації між Україною та країнами ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Добровольська Б. Особливості перекладу законодавчих актів ЄС. Студентський науковий альманах факультету іноземних мов ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2019. № 1 (16). С. 126-129.
2. Касяненко Д. С. Особливості перекладу та лексичної гармонізації законодавчих актів ЄС в контексті євроінтеграції України : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2011. 259 с.
3. Шабуніна В. В. Переклад юридичного тексту в контексті міжкультурної правової комунікації. *Studia Linguistica*. 2012. Вип. 6. С. 220-226.
4. Мичковська В. Р., Новікова Т. Л. Особливості перекладу юридичної документації: вимоги і правила. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2014. Вип. 7. С. 116-119.
5. Савченко Є. О. Перекладацький аспект англomовних юридичних текстів : магістерська робота : 035.041. Суми, 2021. 66 с.
6. Біла О. Ю. Актуальні підходи до перекладу євролекту (на прикладі англо-української мовної пари) : дипломна робота : 035.041. Суми, 2019. 106 с.
7. Гоца Н. М., Цимбрило С. М., Шайнер Г. І. Особливості англо-українського перекладу термінологічної лексики текстів юридичних договорів. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. № 20, 2023. С. 10-14.

Дубінський Костянтин

Науковий керівник – доц. Конкульовський Володимир

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПІСЕНЬ У КІНОТЕКСТАХ

Вступ. Кіноіндустрія, як ніколи, зараз переживає зліт у своєму розвитку. Будь-який глядач може знайти саме те, що припадає йому до душі без жодних проблем, адже жанрів кіно існує безліч. Проте є серед них і один, який користується особливою популярністю не тільки серед іноземного, а й українського глядача – це мюзикл. Особливу популярність він отримав після того, як кінокомпанія «Дісней» почала масово перезнімати свої культові мультфільми, як-от «Король Лев», «Русалонька», «Білосніжка» та інші в форматі ігрового кіно. Разом із стрімким зростанням популярності на мюзикли зріс, власне, і попит на кваліфікованих перекладачів у жанрі, оскільки йдеться не лише про переклад діалогічного мовлення у кіно, а й про пісенний контент, який потребує особливо ретельної уваги в процесі перекладу.

Мета нашого дослідження – виділити окремі компоненти пісенного контенту, яким потрібно приділяти увагу в процесі перекладу, та проаналізувати дієвість їх узгодження, як в перекладі, так і у відеоряді на прикладі відео фрагменту виконання пісні «A Hatful of Dreams» із фільму-мюзиклу «Вонка».

Виклад основного матеріалу. Пісенний матеріал, як звичайний, так і той, що використовують в кінотекстах, був предметом дослідження багатьох українських і закордонних науковців, серед них Н. Бідасюк, О. Клименко, Дж. Бурмейстер, П. Лоу, Е. Люльс, Г. Голомб.